

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број I бесплатан примерак
Јануар 2014. Косовска Митровица

Садржај:

- ВОЂАРСТВО - ВИНОГРАДАРСТВО
- **Препоруке приликом подизања нових засада воћака**

СТОЧАРСТВО

- **Смештај крава**

ЗАШТИТА БИЉА

- **Зимско прскање воћака**

ПРЕПОРУКЕ ПРИЛИКОМ ПОДИЗАЊА НОВИХ ЗАСАДА ВОЊАКА

Подизање нових засада воњака представља веома сложен и одговоран посао. Зато треба водити рачуна око основних правилности, и не правити грешке.

Сађење воњака се врши док вегетација мирује, од новембра месеца па до априла, зависно од временских прилика и припремљености земљишта. Важни чиниоци су: клима, положај, земљиште и човек.

Од климатских услова најважнији су: температурни услови, количина и распоред водених талога, кретање ваздушних маса, градобитност подручја итд. За њих као оријентација може послужити успевање постојећих воћних врста у непосредној близини. Воћке најбоље успевају на обронцима, где су изложене Сунцу. Зато треба бирати осунчане положаје, скривене од директног удара ветра. На брежуљкастим теренима ублажена је појава мразева, присутно је струјање ваздуха, и не постоји опасност од високог нивоа подземних вода. За гајење воњака неповољне су затворене долине, јер се ваздушне масе задржавају. Подземне воде не смеју бити превисоке, највиши подземни ниво воде не сме бити изнад 60-70 cm.

За подизање засада најпогодније стране су јужне, југоисточне и југозападне а непогодне северне и северозападне. Постављањем редова у смеру север-југ обезбеђујемо више светлости воћкама.

Уколико је планирана парцела за подизање воњака била шума или стари засад, потребно је 3-5 година гајити ратарске културе, а воћке треба садити када у земљишту иструне све старо корење, односно изврши се разградња и неутрализација токсичних излучевина. На површинама где су расле само травне формације прављење паузе и одмарање земљишта није потребно. За добро успевање воћке захтевају дубоко и растресито земљиште, добро обезбеђено хранивом и водом. Приликом избора земљишта треба обратити пажњу на физичке особине земљишта, дубину физиолошког профила, висину подземних вода, рН вредност земљишта, снабдевеност земљишта хранљивим елементима и на садржај хумуса у земљишту.

Приликом припреме за садњу треба одрадити:

- благовремену припрему земљишта (чишћење терена, равнање, агрохемијску анализу, мелиорисање, риголовање и фину припрему за садњу),
- размеравање и обележавање места за садњу,
- копање јама,
- избор и набавку садница,
- припрему садница за садњу (нарочито кореновог система),
- правилну садњу.

За подизање интензивног воњака потребно је извршити ђубрење целе површине,

као и обogaћивање унутар самог јамића при садњи. Да би успешност исхране била правилнија, препоручује се употреба хранива на основу испитаног земљишта. Важно је извршити припремање и добијање што дубљег земљишног слоја за несметан развој кореновог система.

Мелиоративно ђубрење представља уношење вештачких ђубрива у све слојеве земљишта са циљем да се у земљишту обезбеде залихе фосфора и калијума. Из разлога споријег кретања ових елемената у земљишту, њихово додавање је неопходно одрадити приликом риголовања, зато што је тада могуће уношење хранива у дубље слојеве.

Припрему земљишта за јесењу садњу треба обавити до краја августа месеца, док за пролећну то може бити до краја децембра.

Јесен је право време за садњу, има велики број предности, а најбољи пријем и напредовање се постиже ако се обави пре јачих мразева и хладноће. Пролећна садња изводи се у случајевима где је земљиште збијено и слабије припремљено, сувише влажно, ако је клима хладнија са могућим мразевима и голомразицом, ако саднице нису на време завршиле вегетацију, или ако неки од осталих услова није био испуњен за јесењу садњу.

Најчешће, када је земљиште добро припремљено, орано или подривано, копају се јаме 40-50 x 40-50cm, а ако се врши ђубрење у јаму копају се јаме 60 x 60cm, док ако се садња врши на неприпремљеном земљишту копају се јаме 80-100 x 60-80cm, што зависи и од планираног сортиментa за садњу, па су од ових вредности могућа и одступања.

Саднице требају бити потпуно здраве, сачуване, и са одговарајућим идентитетом. Најбоље су једногодишње, али ако су на време завршиле вегетацију. Пред садњу саднице треба припремити (повређене, сасушене и све дуже жиле скратити до здравог дела, па приликом садње умакати корен у смешу једнаких делова, земљиште : свеж стајњак : вода).

Садња се обавља на приближно истој дубини на којој су саднице биле у растилу. Током садње у сваки јамић треба додати одређену количину органских и минералних ђубрива, иако је унето храниво током припреме земљишта. По једном јамићу уноси се око 10kg згорелог стајњака и 150-200g сложеног минералног ђубрива са већим садржајем фосфора и калијума. Ове количине ђубрива треба помешати са растреситим, површинским слојем земљишта, па попунити 2/3 јамића. Остали део јамића попуњава се са ситном земљом, на коју се поставља припремљен корен саднице. Након тога корен се покрива остатком чистог земљишта, па лагано нагази.

Након садње по потреби следи заливање.

Нега младих воћака након садње представља прекраћивање садница на одговарајућу висину, привезивање садница за колац, заштиту од зечева, глодара и др.

Служба за воћарство и виноградарство

СМЕШТАЈ КРАВА

Простор – Све је заступљенија пракса да се краве смештају у штале са отвореним испустима чиме се обетбеђује пун комфор. Краве се овако држе у чистијим условима и имају мање проблеме са вименом. Такође могу се и слободно шетати. Оптимална

ширина слободних боксева је 110-115цм, а дужина 230цм. Укупна површина по крави у штали требало би да буде 9,8м². При слободном држању крава, укупна површина са лежајним простором треба да буде 10,26м². Бокс треба правити од квалитетног бетона који је издигнут 15- 20цм од стазе којом се краве крећу. Запремина простора би требало да буде 15-20м³ по крави, а висина објекта минимум 3м.

Простирка – добра простирка спречава повреду ногу и обезбеђује добро стање вимена и добар квалитет млека. Као простирка се може користити:

- **слама и пиљевина** – простирка треба да буде сува и чиста како би могла да упије што више влаге испод краве. У пиљевини не сме бити иверице. Дебљина простирке треба да буде око 3цм. Дневно је потребно 0,5 - 1кг/грлу пиљевине, док се слама користи у количини 2 - 4кг зависно од врсте и уситњености. Поред сламе и пиљевине може се користити и песак.

- **гумена струњача** – ово је добра простирка за одмор крава и добар изолациони материјал између краве и бетона бокса. Може се користити 10 година, лако се чисти и краве се не клизају приликом легања и устајања.

- **душек** – ово је најновији метод. Пружа добар одмор и комфор кравама. Смањује могућност повреда.

- **Вентилација** – У шталама је добра вентилација неопходна јер има велики ефекат на здравље, репродуктивне способности краве, и производњу млека. Вентилација мора да обезбеди да у штали буде суво, да нема промаје и да је свеже и када је напољу врућина. Њоме се обезбеђује свеж ваздух у свим временским условима.

- **Веома је корисно знати** – да краве подносе ниске температуре ако је у штали суво и ако нема промаје. Температура у штали мора бити између – 5 и + 25°Ц. Оптимална температура је око 10 - 18°Ц. Отвори за улаз свежег ваздуха се конструишу на оба бочна зида, два метра од пода, и они морају бити ужи од отвора за излаз ваздуха и то нпр. Ако је отвор за излаз ваздуха широк 43 цм, онда улаз свежег ваздуха мора бити широк око 33 цм. Нагиб крова мора бити око 25 степени да би се обезбедила добра природна вентилација

За успешан узгој животиња, односно осигурања здравог и репродуктивног стада, потребно је одржавати добру хигијену штале. Сврха чишћења и дезинфекције је уништавање микроорганизама у шали јер они код животиња изазивају заразне болести и различите инфекције. Најчешће се за дезинфекцију користе хлорни препарати, креч, кречно млеко и масна сода.

Веома важно : приликом дезинфекције је најбоље целу шталу и опрему два до три пута темељно попрскати. Након тога забрањено је улазити у шталу до уселавања животиња. Уколико се користи масна сода (2% раствор), 2кг масне соде се раствара у 100 литара воде. Ако се пак прави 4% раствор, онда се 4кг масне соде раствара у 100 литара воде.

Чишћење и дезинфекција морају бити савесни и стручни! Брзоплета и површна дезинфекција је бескорисно утрошен рад, време и новац, а корист је мала, или никаква.

Без добре дезинфекције нема успешне сточарске производње.

Служба за сточарство

ЗИМСКО ПРСКАЊЕ ВОЊАКА

Једна од неопходних мера заштите воњака у циљу постизања високих стабилних приноса, је зимско прскање воњака.

Овим третирањем сузбијају се многе презимеле форме штеточина: шљивине штитасте ваши (*Eulecanim corni*), зимских јаја лисних ваши (*Aphis pomi*), зимских јаја крушкине буве (*Sacopsylla pyri*), јабукиног цветоједа (*Anthonomus pomorum*), шљивиног мољца (*Yponomeuta padellus*), губара (*Lymantria dispar*), кукавичје сузе (*Malacosoma neustria*) итд.

Од проузроковача болести комбинацијом инсектицида и бакарних препарата третирањем се сузбијају: коврцавост листа брескве (*Taphrina deformans*), шупљикавост лишћа коштичавог воћа (*Stigmina carpophila*), пегавост лишћа и краставост плода јабуке и крушке (*Venturia* spp.).

Пре третирања неопходно је обавити зимски преглед воћака, и на основу резултата прегледа утврђује се неопходност зимског третирања.

Зимским прегледима утврђује се присуство штетних организама на воћкама. Утврђује се присуство и бројност јаја лисних вашију, губара, црвеног паука, кукавичје сузе и мразовца, као и ларве шљивине штитасте ваши, шљивиног мољца, јабукиног цветоједа, крушкине буве итд.

Зимски преглед воћака изводи се у времену мировања вегетације у периду од новембра до марта месеца. Прегледају се једногодишње, двогодишње, а врло често и трогодишње гранчице.

Зимско прскање воћака изводи се у време мировања вегетације, односно од опадања лишћа у јесен, па до почетка вегетације у пролеће. Најбољи резултати у сузбијању штетних организама се постижу када се третирање обави у другој половини фебруара и почетком марта.

Третирање воћака обавља се када су стабла воћака сува и температура ваздуха буде 5-7° С, да би се избегло измрзавање. Воћка се мора квалитетно и темељно испрскати тј. „окупати“ како би препарат доспео до свих отвора на биљкама, који су најчешћа места где презимљавају многи штетни организми. Препоручена количина воде по једном хектару је 1000-1500 литара по хектару. Потребно је строго се придржавати упутства за употребу које се добија уз препарат. Приликом рада са препаратима неопходно је користити заштитна средства и одећу због велике отровности ових препарата.

Од средстава за заштиту биљака за зимско прскање могу се користити:

Galmin-препарат на бази минералног уља, инсектицидног и акарицидног деловања за зимско прскање. Примењен почетком вегетације у концентрацији од 1-5%, у фази развоја пупољака сузбија крушкину буву, штитасте ваши, лисне ваши, гриње итд.

За „плаво прскање“ Galmin се меша са Бакарним оксихлоридом у концентрацији од 0,5% или Cuprozinom 35 WP у концентрацији од 0,35% како би се проширио спектар деловања и на проузроковаче биљних болести (коврцавост лишћа брескве, шупљикавост лишћа коштичавог воћа, лисне пегавости и краставости плода јабуке и крушке).

Plavo ulje- представља комбиновану формулацију минералног уља и бакарног оксихлорида која пружа ефикасну заштиту воћа од инсеката, гриња и проузроковача болести код воћака. Примењује се у концентрацији од 2-3% у фази бубрења пупољака па до фазе „мишјих ушију“.

Приликом примене препаратима који садрже бакарна средства треба водити рачуна о фази развоја воћака, јер ако је вегетација кренула бакарни препарати могу изазвати фитотоксичност, тј. може доћи до стварања ожеготина на младим листовима воћака. Ово нарочито важи за коштичаво воће, посебно за брескву која је осетљива на бакар.

Служба за заштиту биља